

Juuli Saloranta & Pinja Sjöman

HUOLTAJIEN PÄIHTEIDENKÄYTÖN JA LASTEN KALTOINKOHTELUN YHTEYS

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Kandidaatin tutkielma
Lokakuu 2021

TIIVISTELMÄ

Juuli Saloranta ja Pinja Sjöman: Huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteys
Kandidaatintutkielma, sivuja 30, liitteitä 2
Tampereen yliopisto
Terveystieteiden yksikkö, Hoitotiede
Ohjaaja: Anna Liisa Aho, TtT, dosentti, Tampereen yliopisto
Lokakuu, 2021

Päihteiden käytöstä johtuva lapsiin kohdistuva väkivalta on yleistä kaikkialla maailmassa ja lasten hyvinvoinnille aiheutuva taakka on merkittävä. Perheissä, joissa esiintyy liiallista päihteiden käyttöä, ilmenee useimmiten myös perheenjäsenten välisiä riitoja, väkivaltaa sekä lasten laiminlyömistä. Näiden lisäksi yleistä on sosiaalinen eristäytyneisyys ja taloudelliset ongelmat. Niillä lapsilla, jotka elävät kaikkein vaikeimmissa olosuhteissa, on suurin riski joutua väkivallan, kaltoinkohtelun ja heitteillejätön uhreiksi niin, että se on uhaksi heidän terveydelleen.

Tämän kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kuvata huoltajien päihteidenkäytön aiheuttaman lasten kaltoinkohtelun muotoja sekä huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteyttä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan suunnitella jatkotutkimuksia ja kehittää keinoja päihteitä käyttävien huoltajien ja kaltoinkohtelulle altistuneiden lapsien tukemiseen.

Kirjallisuuskatsauksen tietokantahaut tehtiin CINAHL- ja MEDLINE-tietokannoissa. Haussa käytettiin seuraavia hakusanoja sekä niiden muunnoksia englannin kielellä: alkoholi, alkoholin väärinkäyttö, päihteet, vanhemmat, äiti, isä, kaltoinkohtelu ja väkivalta. Sisäänottokriteereiden mukaisesti kirjallisuuskatsaukseen valittujen artikkelien tuli vastata tutkimuskysymykseen ja käsitellä huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun välistä yhteyttä. Tietokantarajauksilla haku rajattiin vuosiin 2011–2021, englanninkielisiin ja vertaisarvioituihin tutkimusartikkeleihin. Lopullinen rajattu hakutulos tietokannoista oli 167, josta valikoitui kirjallisuuskatsaukseen 17 artikkelia. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Kirjallisuuskatsauksen tulokset osoittivat, että huoltajien päihteiden käytöstä aiheutui lapsille niin verbaalista, fyysistä, kuin emotionaalistakin kaltoinkohtelua. Näiden lisäksi huoltajien päihteiden käyttö aiheutti lapsille valvonnan ja hoidon puutetta, väkivallatonta kurinpitoa ja sitä, että lapsi joutui todistamaan vanhempien välistä väkivaltaa. Kaltoinkohteluun yhteydessä olevia tekijöitä olivat huoltajien päihteiden käytön luonne, päihteiden käyttö eri tilanteissa ja kotiolot.

Huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteyteen vaikuttavat monet eri tekijät, kuten se, miten päihteitä käytetään ja missä niitä käytetään. Paikat, joissa huoltajat käyttävät päihteitä, vaikuttavat siihen, millaista kaltoinkohtelua lapset kokevat. Sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevissa perheissä esiintyy enemmän päihteiden käyttöä ja siitä aiheutunutta lasten kaltoinkohtelua. Huoltajien päihteidenkäytöstä aiheutunutta kaltoinkohtelua esiintyy sen kaikissa eri muodoissa.

Avainsanat: huoltaja, lasten kaltoinkohtelu, päihteiden käyttö, systemaattinen kirjallisuuskatsaus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	4
2. KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Huoltaja	6
2.2 Kaltoinkohtelu	6
2.3 Päihteiden käyttö	7
3. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	8
4. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN	9
4.1 Kirjallisuushaku	9
4.2 Aineiston kuvaus	12
4.3 Aineiston analyysi	12
5. TULOKSET	15
5.1 Kaltoinkohtelun muodot	15
5.2 Kaltoinkohteluun yhteydessä olevat tekijät	17
6. POHDINTA	21
6.1 Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden pohdinta	21
6.2 Kirjallisuuskatsauksen eettisyys	22
6.3 Tulosten tarkastelu	24
6.4 Johtopäätökset	26
6.5 Jatkotutkimusaiheet	26
LÄHTEET	27
LIITTEET	31

1. JOHDANTO

Terveys- ja yhteiskuntapoliittisesti ajateltuna yksi vaikeista ongelmista on perheiden sosioekonomiset terveys- ja hyvinvointierot. Nämä erot muotoutuvat jo varhaislapsuudesta saakka ja yleensä niihin vaikuttavat tekijät ovat havaittavissa nuoruudessa. Ne aiheuttavat terveysongelmia aikuisiässä, sekä heikentävät toimintakykyä ikääntyessä. Erot näkyvät myös lopulta kuolleisuudessa. (Kaikkonen ym. 2012.) Monet sosiaaliset ongelmat kerääntyvät samoille ihmisille ja usein ongelmien syyt löytyvät aiempien ongelmien seurauksesta. Yksikin huono-osaisuustekijä voi olla altistava muille tekijöille millä tahansa elämän osa-alueella. Kaikki ongelmat eivät kuitenkaan ole yksilöstä itsestään lähtöisin, vaan voivat juontaa juurensa muihin perheenjäseniin, kuten vanhempien elämän ongelmiin. Vanhempien alkoholiongelma saattaa aiheuttaa lapselle ongelmia missä tahansa elämänsä vaiheessa. (Raitasalo & Holmila 2012.) Yksi terveyshaittojen kasaantumiseen johtava syy on päihdehaitta perheessä. Se kasvattaa riskiä peria muutakin huono-osaisuutta jo edellisiltä sukupolvilta. (Raitasalo, Holmila & Jääskeläinen 2016.)

Ensisijaisesti huoltajien päihdeongelmista kärsivät lapset. Yleisin syy perheväkivaltaan ja lasten hoidon laiminlyöntiin löytyy vanhempien päihteiden käytöstä. Päihteiden väärinkäyttö ja sen lisäämä väkivalta ovat Suomessa yleisin syy lasten huostaanottoon. Suurin ongelma lasten näkökulmasta ei ole ylenpalttinen suurkulutus, vaan vanhempien harkitsematon alkoholin käyttö. Tästä syystä haittoja aiheutuu myös päihteiden kohtuullisesta käytöstä, mikäli lapsia ei huomioida tarpeeksi. Perheissä, joissa esiintyy liiallista päihteiden käyttöä, ilmenee useimmiten myös perheenjäsenten välisiä riitoja, väkivaltaa sekä lasten laiminlyömistä. Näiden lisäksi yleistä on sosiaalinen eristäytyneisyys ja taloudelliset ongelmat. Niillä lapsilla, jotka elävät kaikkein vaikeimmassa olosuhteissa, on suurin riski joutua väkivallan, kaltoinkohtelun ja heitteillejätön uhreiksi niin, että se on uhaksi heidän terveydelleen. Mitä pienempi lapsi, sen vakavampi olemassa oleva riski on. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011.)

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kuvata huoltajien päihteidenkäytön aiheuttaman lasten kaltoinkohtelun muotoja sekä huoltajien

päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteyttä huoltajien näkökulmasta. Tässä katsauksessa esiin tullutta tuoretta tietoa voidaan käyttää hyödyksi jatkotutkimusta aiheesta suunnitellessa ja tehdessä. Tämän kirjallisuuskatsauksen tuottamaa tietoa voidaan käyttää hyödyksi myös, kun pohditaan keinoja, joiden avulla voidaan ennaltaehkäistä huoltajien päihteidenkäytön aiheuttamia seurauksia lapsille. Tukitoimia lasten näkökulmasta löytyy, mutta huoltajien näkökulma jää usein epäselväksi.

2. KESKEISET KÄSITTEET

Tähän kirjallisuuskatsaukseen määritettiin tutkimuskysymyksiä perusteella käsitteet huoltaja, kaltoinkohtelu ja päihteiden käyttö.

2.1 Huoltaja

Huoltaja on sellainen henkilö, joka on vastuussa alaikäisen lapsen huoltamisesta joko kokonaan tai osittain. Lapsen huoltajuus pitää sisällään lapsen hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta sekä huolenpidosta muodostuvan kokonaisuuden. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021, 85.) Lapsen huoltajina voivat toimia vanhemmat tai muut henkilöt, joille lapsen huolto on uskottu. Lapsen huoltajuus päättyy, kun lapsi täyttää 18 vuotta. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361 § 3.) Tässä kirjallisuuskatsauksessa huoltajalla tarkoitetaan alaikäisen, 0–17-vuotiaan, lapsen vanhempia joko yhdessä, tai erikseen äitiä sekä isää, tai muuta sellaista henkilöä, joka on vastuussa lapsen huollosta ja hyvinvoinnista.

2.2 Kaltoinkohtelu

Lapsen kaltoinkohtelu on Maailman terveysjärjestö WHO:n määritelmän mukaisesti hyväksikäyttöä ja laiminlyöntiä, mikä kohdistuu alle 18-vuotiaisin lapsiin. Lasten kaltoinkohtelu pitää sisällään kaiken fyysisen ja emotionaalisen huonon kohtelun, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin ja huolimattomuuden, kaupallisen hyväksikäytön tai muun riiston, mikä aiheuttaa haittaa lapsen terveydelle, selviytymiselle, kehitykselle tai ihmisarvolle sellaisessa suhteessa, missä on kyse vastuusta, luottamuksesta sekä vallasta. (Child Maltreatment 2020.) Tässä kirjallisuuskatsauksessa kaltoinkohtelulla tarkoitetaan lapseen kohdistuvaa kaltoinkohtelua ja hoidon laiminlyöntiä, sisältäen fyysisen ja emotionaalisen väkivallan ja kurinpidon sekä valvonnan ja hoidon puutteen.

2.3 Päihteiden käyttö

Erilaisten päihdyttävien aineiden, kuten alkoholin, huumeiden ja lääkkeiden väärinkäytölle on ominaista niiden tuomat terveydelliset ja sosiaaliset haitat. Väärinkäytön vuoksi käyttäjä voi loukata itsensä, ei kykene tekemään työtään, laiminlyö vastuutaan vanhempana, ajautuu riitoihin kumppanin kanssa ja syyllistyy lainrikkomuksiin. Väärinkäytössä päihteiden käyttö ei ole välttämättä päivittäistä eikä käyttäjällä ole addiktiivista tarvetta aineen käyttöön päivittäin. Päihderiippuvuudelle taas on ominaista päihteen jatkuva ja pakonomainen käyttö. (Duodecim Terveyskirjasto 2018.) Tässä kirjallisuuskatsauksessa päihteillä tarkoitetaan kaikkia päihdyttäviä aineita. Päihteiden käytöllä tarkoitetaan huoltajien päihteiden käyttöä ja sen yhteyttä lasten kaltoinkohteluun. Vanhemman päihdeongelma lisää muun muassa lasten tapaturmien, sairaalahoidon ja psyykkisen kehityksen häiriöiden riskiä (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos 2021).

3. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYS

Tämän kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on kuvata huoltajien päihteidenkäytön aiheuttaman lasten kaltoinkohtelun muotoja sekä huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteyttä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan suunnitella jatkotutkimuksia ja kehittää keinoja ennaltaehkäisemään huoltajien päihteiden käytön seurauksia lapsille.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Minkälaista kaltoinkohtelua huoltajien päihteiden käytöstä aiheutuu lapsille?
2. Mitkä tekijät huoltajien päihteiden käytössä ovat yhteydessä lasten kaltoinkohteluun?

4. KIRJALLISUUSKATSAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on tiivistelmä tiettyä aihepiiriä koskevien aiempien tutkimusten olennaisesta sisällöstä. Systemaattisella kirjallisuuskatsauksella seulotaan esille tieteellisten tulosten kannalta mielenkiintoisia ja merkityksellisiä tutkimuksia. (Salminen 2011.) Systemaattiselle kirjallisuuskatsaukselle on ominaista, että toiminta on läpinäkyvää koko prosessin ajan ja tulokset ovat toistettavissa (Siddaway ym. 2019). Se on toisen asteen tutkimusta, eli siinä tutkitaan jo tutkittua tietoa (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Systemaattinen kirjallisuuskatsaus on looginen ja lineaarinen prosessi, jossa jokainen vaihe on tarkasti informoitu (Purssel & McCrae 2020). Sen ensimmäisessä vaiheessa määritellään tutkimuskysymys ja hakustrategia valittuihin tietokantoihin. Tutkimuskysymyksen muotoilussa ja asiasanojen hahmottamisessa voidaan käyttää apuna PICO-tekniikkaa, jossa P tarkoittaa populaatiota, I mielenkiinnon kohdetta ja Co kontekstia. (Purssel & McCrae 2020; Hoitotyön tutkimussäätiö 2021.) Katsauksen seuraavassa vaiheessa määritellään sisäänotto- ja poissulkukriteerit, joiden perusteella kirjallisuushausta saaduista tuloksista valitaan tutkimuskysymykseen vastaavat tutkimukset. Lopuksi kirjallisuuskatsaukseen valituista tutkimuksista muodostetaan synteesi, joka yhdistää eri tutkimusten tulokset yhdeksi tutkimuskysymykseen vastaavaksi kokonaisuudeksi.

4.1 Kirjallisuushaku

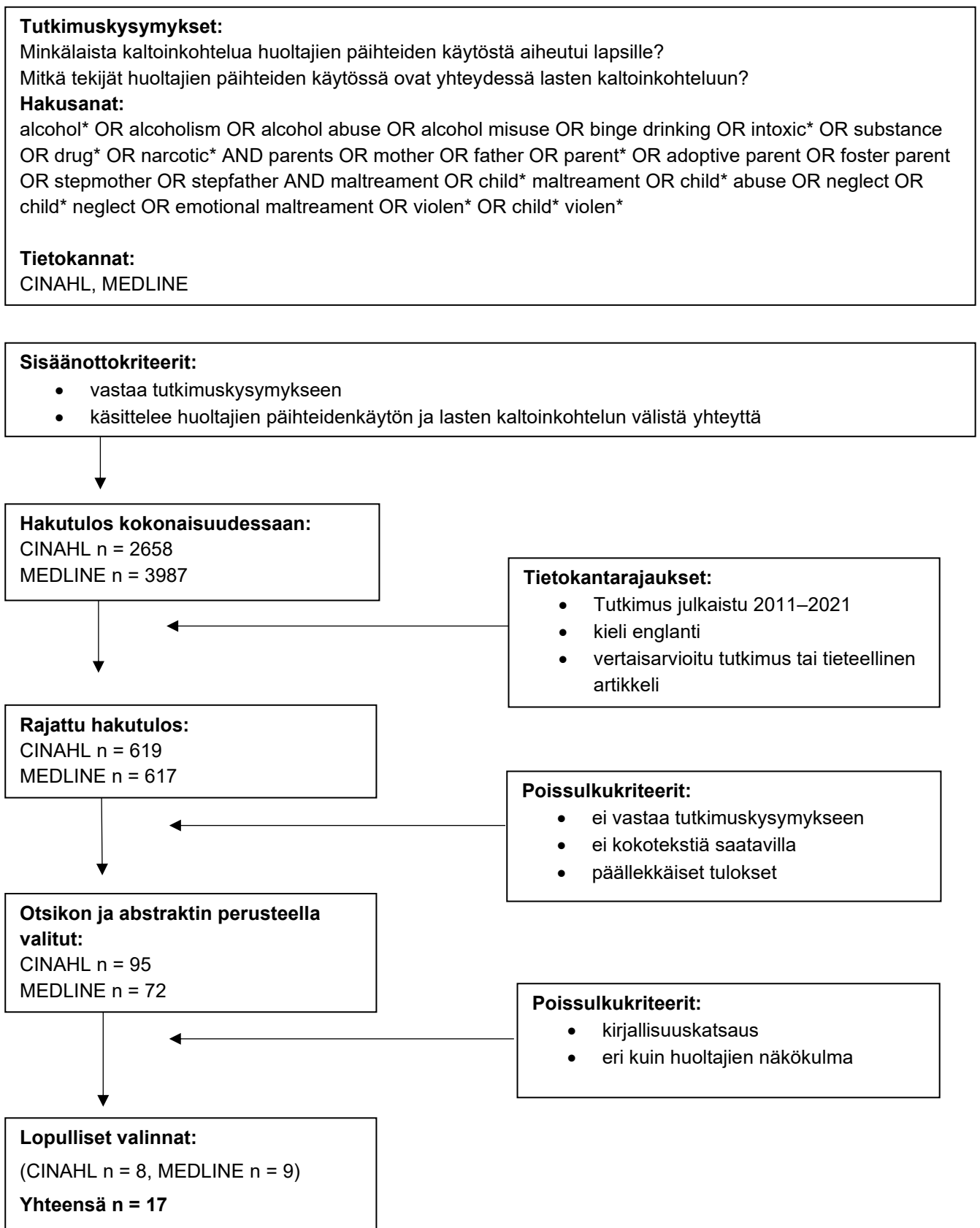
Tiedonhaku aloitettiin maaliskuussa tekemällä koehakuja eri sanamuodoilla. Kirjallisuushaku toteutettiin tässä kirjallisuuskatsauksessa kansainvälisistä CINAHL- ja MEDLINE-tietokannoista. Koehakuja tehtiin näiden lisäksi PsycINFO-tietokannasta, mutta sopivia hakutuloksia tietokannasta ei saatu.

Parhaat tulokset saatiin englanninkielisellä vapaasanahauulla. Molemmista tietokannoissa käytettiin samoja sanoja, mitkä liittyivät alkoholiin ja muihin päihteisiin (alcohol* OR alcoholism OR alcohol abuse OR alcohol misuse OR binge drinking OR intoxic* OR substance OR drug* OR narcotic*), huoltajiin ja vanhempiin

(parents OR mother OR father OR parent* OR adoptive parent OR foster parent OR stepmother OR stepfather), sekä lapsen kaltoinkohteluun ja pahoinpitelyyn (maltreatment OR child* abuse OR neglect OR emotional maltreatment OR violen*). Tulokset rajattiin niin, että tutkimus vastaa tutkimuskysymyksiin ja on suomen- tai englanninkielinen vertaisarvioitu alkuperäistutkimus tai tieteellinen artikkeli, josta on saatavissa kokoteksti. Julkaisuvuosi rajattiin niin, että tutkimuksien tuli olla aikaisintaan 2011 julkaistu. Hakusanat ja hakutulokset löytyvät taulukosta 1.

CINAHL-tietokannasta hakutuloksia saatiin yhteensä 2658 ja rajauksen jälkeen 619. MEDLINE-tietokannasta tuloksia saatiin yhteensä 3987 ja rajauksen jälkeen 617. Hakutulokset käytiin läpi ensin otsikon ja abstraktin perusteella. Näistä poissulkukriteereiden perusteella hylättiin tulokset, mitkä eivät vastanneet tutkimuskysymykseen, joista ei ollut kokotekstiä saatavilla, sekä tietokantojen päällekkäiset tulokset. Poissuljetut tutkimukset käsittelivät muun muassa huoltajien päihteiden käyttöä lasten tai ammattilaisten näkökulmasta sekä päihteiden aiheuttamaa aikuisten välistä väkivaltaa perheessä kohdistumatta lapseen. Jäljelle jäi CINAHL-tietokannasta 95 tutkimusta ja MEDLINE-tietokannasta 72 tutkimusta. Hakuprosessi kokonaisuudessaan sisältäen sisäänotto- ja poissulkukriteerit on esitetty kuviossa 1.

KAAVIO HAKUPROSESSISTA

Kuvio 1. Aineiston hakuprosessin kuvaus

4.2 Aineiston kuvaus

Tähän kirjallisuuskatsaukseen valikoitui systemaattisen haun kautta yhteensä 17 alkuperäistutkimusta, joista kaksi oli kvalitatiivisia (1, 4) ja 15 kvantitatiivisia (2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17) tutkimuksia. Tutkimuksiin viitataan jatkossa numeroilla 1-17 ja tutkimuksen tarkemmat tiedot löytyvät liitteestä 1. Kaikki tutkimukset olivat vertaisarvioituja tieteellisiä artikkeleita ja ne oli tehty englannin kielellä. Tutkimukset oli toteutettu laajasti eri maissa: Yhdysvalloissa (n=13), Suomessa (n=2), Saksassa (n=1) ja Australiassa (n=1). Kirjallisuuskatsaukseen valituissa tutkimuksissa osallistujamäärät vaihtelivat 14–50 000 välillä. Tutkimuksiin osallistui huoltajia, joilla oli ainakin yksi lapsi. Lasten ikäjakauma vaihteli tutkimuksittain.

Kirjallisuushaussa käytetyt tietokannat ovat yleisesti hoitotieteessä käytettäviä tietokantoja. Kirjallisuuskatsauksessa tärkeää on arvioida alkuperäistutkimuksien laatua (Stolt ym. 2016). Kirjallisuuskatsaukseen valittujen tutkimuksien laadunarvioinnissa on käytetty Joanna Briggs Instituutin laadunarviointikriteereitä (Hoitotyön tutkimussäätiö 2021). Laadunarviointi tehtiin erikseen molempien tutkijoiden toimesta, jonka jälkeen saatuja tuloksia verrattiin toisiinsa ja niistä keskusteltiin yhdessä. Eniten JBI:n laadunarviointikriteereiden mukaisessa arvioinnissa pisteitä vähensi sekoittavien tekijöiden raportoimatta jättäminen (Hoitotyön tutkimussäätiö 2021). Laadunarvioinnissa ei hylätty yhtäkään artikkelia.

4.3 Aineiston analyysi

Katsaukseen valitut tutkimukset analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysin avulla aineistosta pyritään saamaan tiivis ja selkeä kuva niin, ettei tutkimusaineiston sisältämä informaatio ei kuitenkaan katoa. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi eli induktiivinen sisällönanalyysi voidaan jakaa karkeasti kolmeen vaiheeseen. Ensin aineisto redusoidaan eli pelkistetään. Pelkistämällä tarkoitetaan aineiston tiivistämistä niin, että jäljelle jää olennainen, tutkimuskysymykseen vastaava tieto. Analyysin toisessa vaiheessa pelkistetyt ilmaukset klusteroidaan, eli samankaltaiset ilmaukset ryhmitellään alaluokkiin.

Analyysin viimeinen vaihe on abstrahointi, eli käsitteellistäminen, jossa alaluokista syntyy yläluokkia, ja niistä edelleen pääluokkia – tutkimuskysymykseen vastaavia teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Tässä kirjallisuuskatsauksessa analyysi aloitettiin lukemalla tutkimuksien tulososiot tarkasti moneen kertaan läpi, jotta saatiin kokonaiskuva aineiston tuloksista.

Aineiston tutustumisen jälkeen aineiston tutkimusosiosta etsittiin tutkimuskysymyksiin vastaavia alkuperäisilmauksia. Alkuperäisilmaukset taulukoitiin sekalaisessa järjestyksessä. Kun aineisto oli käyty läpi kaikkien sopivien alkuperäisilmauksien osalta, aloitettiin alkuperäisilmauksien redusointi eli pelkistäminen. Pelkistykset tehtiin niin, että niiden alkuperäinen informaatio säilyisi. (Taulukko 1.)

Analyysi eteni pelkistykksiä vertailemalla ja yhdistämällä samankaltaiset pelkistykset omiksi alaluokiksi. Samankaltaiset alaluokat taas yhdistettiin yläluokiksi. Alaluokkia muodostui yhteensä 12 ja yläluokkia 4 (Taulukko 2).

Taulukko 1. Esimerkki aineiston pelkistämisestä

Alkuperäisilmaus	Pelkistys
"Table 1 shows that respondents reported most commonly that children had been yelled at, criticized or otherwise verbally abused because of someone else's drinking (9%)." (12)	Yleisintä oli lapselle huutaminen (12) Yleisintä oli lapsen kritisoiminen (12) Yleisintä oli verbaalinen väkivalta (12)
"Fewer respondents reported that children were left unsupervised or in unsafe situations because of others' drinking (3%), that children witnessed domestic violence (3%) or that children were physically hurt (1%)." (12)	Lapset jäivät ilman valvontaa (12) Lapset joutuivat todistamaan kotiväkivaltaa (12) Lapsiin kohdistui fyysistä väkivaltaa (12)

Taulukko 2. Esimerkki alaluokista

Pelkistykset	Alaluokka
Yksinhuoltajaperheissä enemmän alkoholiin liittyviä lapsiin kohdistuvia haittoja. (11)	PERHEMUODOT
Yksinhuoltajaperheissä kaksinkertainen riski lapsiin kohdistuvaan alkoholisidonnaiseen harmiin. (11)	
Ei eroa asuivatko isät lasten kanssa. (14)	

5. TULOKSET

Huoltajien päihteiden käytöstä aiheutui lapsille **verbaalista-, fyysistä- ja emotionaalista kaltoinkohtelua, valvonnan ja hoidon puutetta, vanhempien väliselle väkivallalle altistumista** sekä **väkivallatonta kurinpitoa** (taulukko 3.) Lasten kaltoinkohteluun oli yhteydessä huoltajien päihteiden käytön luonne, päihteiden käyttö eri tilanteissa ja kotiolot (taulukot 4, 5 ja 6).

5.1 Kaltoinkohtelun muodot

Käytetyissä tutkimuksissa lasten kaltoinkohtelun muotoina tulivat esiin **verbaalinen kaltoinkohtelu** (12), **fyysinen kaltoinkohtelu** (4, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17), **valvonnan ja hoidon puute** (1, 2, 3, 4, 6, 7, 12, 13), **vanhempien välinen väkivalta** (10, 12), **väkivallaton kurinpito** (4, 6, 14) ja **emotionaalinen kaltoinkohtelu** (4, 13, 15).

Taulukko 3: Kaltoinkohtelun muodot

Yläluokka	Alaluokka
Kaltoinkohtelun muodot	Verbaalinen kaltoinkohtelu
	Fyysinen kaltoinkohtelu
	Valvonnan ja hoidon puute
	Vanhempien välinen väkivalta
	Väkivallaton kurinpito
	Emotionaalinen kaltoinkohtelu

Verbaalinen kaltoinkohtelu lapsia kohtaan on yksi yleisin alkoholin käytöstä johtuva kaltoinkohtelun muoto (12). Verbaalisen kaltoinkohtelun muotoina tavattiin huutaminen lapselle, lapsen kritisoiminen sekä suoranainen verbaalinen väkivalta (12).

Fyysinen kaltoinkohtelu erottui yhtenä alaluokkana. Niin huoltajien alkoholinkäyttö, kuin alkoholin ja huumeiden yhteiskäyttökin aiheuttivat lasten fyysistä kaltoinkohtelua (4, 8, 9, 14, 16). Myös entisten alkoholinkäyttäjien todettiin käyttävän väkivaltaa useammin kuin heidän, jotka ovat pidättäytyneet alkoholista elämänsä ajan (9). Isät ja miehet käyttivät äitejä ja naisia useammin ruumiillista kuritusta ja fyysistä väkivaltaa lapsia kohtaan (8, 16, 17). Myös vastaajat, joilla on useampia lapsia, käyttivät useammin ruumiillista kuritusta (8). Väkivallan kohteeksi joutuivat harvemmin pojat sekä perheen nuorimmat lapset (8, 9), mutta myös päinvastaisia tuloksia ilmeni, jolloin ruumiillista kuritusta käytettiin juuri poikiin sekä nuorimpiin lapsiin (8), tai sukupuoliriippuvaista eroa ei todettu (14). Vanhemmat, jotka kärsivät ahdistusoireista, käyttivät useimmiten vähemmän fyysistä väkivaltaa (8). Sen sijaan huoltajat, jotka käyttäytyivät impulsiivisimmin ja jotka kärsivät masennusoireista sekä vanhemmuuden stressistä, käyttivät useimmiten fyysistä väkivaltaa lapsiaan kohtaan (8, 9). Valkoihoisia useammin fyysistä rangaistusta käyttivät afroamerikkalaiset, aasialaiset tai muun rotuiset (8). Esiin tuli myös huomiot, joissa lapset olivat omaksuneet vanhemmiltaan näiden impulsiivisen sekä väkivaltaisen käytöksen (4). Yksi vanhempi tarjosi lapsilleen huumeita (4).

Valvonnan ja hoidon puute on yksi huoltajien päihteidenkäyttöön liittyvä kaltoinkohtelun muoto. Vanhemmat kokevat opioidien käytön vaikuttavan vanhemmuuteensa (1). Päihteitä käyttäessään vanhemmat kokivat, etteivät olleet enää kykeneväisiä huolehtimaan lapsistaan (4). Lapset jäivät ilman valvontaa (12). Joissain tilanteissa lapsi on joutunut huolehtimaan vanhemmastaan soittamalla viranomaiselle vanhempansa huumeiden yliannostuksen vuoksi (1). Valvonnan ja hoidon puute indikoi myös lasten altistumista loukkaantumiselle (13). Mielenterveyden ongelmat yhdistettynä päihteiden käyttöön lisäsivät riskiä ongelmiin lapsien kanssa, sekä sitä myöten lapsen huostaanotolle (2). Lasten loukkaantumisriski indikoi päihdeongelmaisten vanhempien tekemää kaltoinkohtelua ja jopa väkivaltaa joissain tilanteissa (3). Jotkut lapsista altistuivat päihteille jo ennen syntymäänsä, mikä lisäsi riskiä altistua traumalle syntymänsä jälkeen (3).

Vanhempien välinen väkivalta lisääntyi huoltajien käyttäessä päihteitä (10, 12). Lapset joutuivat todistamaan kotiväkivaltaa (12). Päihteiden väärinkäyttö erityisesti huoltajien mielisairauteen yhdistettynä lisäsi aikuisten välistä väkivaltaa kotona (10).

Väkivallaton kurinpito esiintyi yhtenä kaltoinkohtelun muotona, mikä ilmeni huoltajien päihteidenkäytön seurauksena (4, 6, 14). Vanhemmat olivat maininneet kohtuuttoman kurinpidon lisääntyvän erityisesti stressitasojen noustessa (4). Vanhempien alkoholinkäyttö lisäsi merkittävästi väkivallatonta kurinpitoa (6). Alkoholien ja huumeiden yhteiskäyttö lisäsi väkivallatonta kurinpitoa (14). Huoltajien päihteidenkäyttö lisäsi erityisesti jatkuvaa kurinpitoa ilman aggressiivisuutta (14). Vanhemmat kokivat olevansa tiukempia, mihin liittyi oma ärtyneisyys (4).

Emotionaalinen kaltoinkohtelu lisääntyy, kun huoltajat käyttävät päihteitä ja päihteidenkäytön nähdään lisäävän torjuvaa ja aggressiivista vanhemmuuskäyttäytymistä lapsia kohtaan (13). Vihamielisyys ja päihteiden käyttö lisäsivät riskiä torjuvaan ja aggressiiviseen vanhemmuuskäyttäytymiseen (15). Vanhempien ja lasten välinen emotionaalinen ja fyysinen etäisyys kasvavat, samalla kun lämpö ja välittäminen vähenee (4). Päihteidenkäyttö lisää ärsyttävää ja karkottavaa käytöstä lapsia kohtaan (4). Aikuisten tunteet vähentyvät ja kylmenevät lapsia kohtaan päihteitä käyttäessä (4). Huumeita käyttäessä vanhemmat myös kokevat ärsyyntymisen lapsiin tapahtuvan nopeammin, arvaamaton ja ristiriitainen käyttäytyminen lisääntyy, riippuen myös mielialasta ja päihteidenkäytön tilasta (4). Näitä voi myös seurata huoltajien syyllisyyden tunne ja huono omatunto, mikä taas saattaa johtaa sopimattomaan anteliaisuuteen ja sallivuuteen, lisäten näin ollen ristiriitaista ja epä johdonmukaista käyttäytymistä (4).

5.2 Kaltoinkohteluun yhteydessä olevat tekijät

Kaltoinkohteluun yhteydessä olevat tekijät sisälsivät päihteiden käytön luonteen, päihteiden käytön eri tilanteissa ja kotiolot.

Päihteiden käytön luonne

Päihteiden käytön luonne vaikutti kaltoinkohtelun vakavuuteen. Päihteiden käytön luonne piti sisällään päihteiden käytön säännöllisyyden (5, 6) sekä käytettyjen päihteiden määrän (16, 7).

Taulukko 4: Päihteiden käytön luonne

Yläluokka	Alaluokka
Päihteiden käytön luonne	Päihteiden käytön säännöllisyys Käytettyjen päihteiden määrä

Päihteiden käytön säännöllisyydellä oli yhteys lasten kaltoinkohteluun. Säännöllisesti juovat huoltajat kohdistivat herkemmin fyysistä kaltoinkohtelua lapseensa (5), kun taas epäsäännöllinen juominen ei ollut yhteydessä fyysiseen kaltoinkohteluun (5). Säännöllisesti juovilla riski fyysiseen kaltoinkohteluun oli suurempi kuin ei juovilla (5). Viikoittainen juominen oli yhteydessä lapsiin kohdistuviin haittoihin (12). Myös huoltajien kannabiksen ja muiden huumeiden säännöllinen käyttö lisäsi lasten fyysistä kaltoinkohtelua (6). Etenkin viimeaikainen päihteiden väärinkäyttö lisäsi selvästi kaltoinkohtelun riskiä (6).

Käytettyjen päihteiden määrän vaikutus lasten kaltoinkohteluun vaihteli tutkimuksien välillä. Juomien määrällä ja fyysisellä kaltoinkohtelulla ei ollut yhteyttä kotona juodessa (16). Isillä juomien määrä ei lisännyt kaltoinkohtelun riskiä (16). Isompien määrien juominen ravintoloissa vähensi fyysisen kaltoinkohtelun riskiä äideillä (16). Runsas juominen oli kuitenkin yhteydessä siihen, että jättää lapsen yksin valvomatta ja että ei vie lasta lääkäriin (7). Yhden annoksen juominen kotona tai ravintolassa lisäsi fyysisen rangaistuksen käyttämistä (16).

Päihteiden käyttö eri tilanteissa

Päihteiden käyttö eri tilanteissa sisälsi päihteiden käytön ravintoloissa (7, 16), päihteiden käytön kotona (7, 16) sekä ravintoloiden sijainnin huoltajien asuinpaikkaan nähden (8, 9).

Taulukko 5: Päihteiden käyttö eri tilanteissa

Yläluokka	Alaluokka
Päihteiden käyttö eri tilanteissa	Päihteiden käyttö ravintoloissa Päihteiden käyttö kotona Ravintoloiden sijainti huoltajien asuinpaikkaan nähden

Päihteiden käyttö ravintoloissa oli yhteydessä siihen, että vanhemmat kohdistivat herkemmin fyysistä väkivaltaa lapseensa (7, 16). Säännöllinen baareissa käyminen kasvatti fyysisen kaltoinkohtelun riskiä (7, 16). Ystävien kanssa juominen taas lisäsi riskiä siihen, että lapsi jätetään yksin kotiin (7). Usein juhlissa käyminen ei ollut yhteydessä siihen, ettei voisi viedä lastaan lääkäriin, mutta lisäsi riskiä lapsen yksin autoon jättämiseen (7). Usein baareissa ja ravintoloissa juominen lisäsi fyysistä kaltoinkohtelua lasta kohtaan sekä äideillä, että isillä (16). Juominen baareissa ja juhlissa liittyi positiivisesti fyysisen väkivallan vanhemmuuskäytäntöihin (8). Baareissa juominen lisäsi fyysisen kaltoinkohtelun riskiä noin 12 % (8).

Päihteiden käyttö kotona oli yhteydessä lapsen valvomatta jättämiseen (7). Päihteiden kotona käyttämisen yhteydestä oli ristiriitaista tietoa. Erään tutkimuksen mukaan kotona juominen ei lisännyt fyysistä kaltoinkohtelua lasta kohtaan äideillä eikä isillä (16), kun taas toisessa tutkimuksessa juominen kotona liittyi positiivisesti fyysisen väkivallan vanhemmuuskäytäntöihin (8) sekä lisäsi fyysisen kaltoinkohtelun riskiä noin yhdellä prosentilla (8).

Ravintoloiden sijainnista huoltajien asuinpaikkaan nähden ei ollut selkeää yhteyttä lasten kaltoinkohteluun. Baarien lähellä asuvat käyttivät väkivaltaisia vanhemmuuden käytäntöjä (8). Vanhemmat, jotka asuivat alueella, jossa oli enemmän baareja, käyttivät fyysisesti väkivaltaisia vanhemmuuden käytäntöjä lastaan kohtaan useammin vuoden sisällä (8). Baarien määrä postinumerotasolla liittyi kuitenkin negatiivisesti lasten fyysisen hyväksikäytön esiintyvyyteen (9). Alkoholin myyntipisteiden ja fyysisen kaltoinkohtelun välillä ei ollut yhteyttä (9).

Kotiolot

Perheiden taloudellisella ja sosioekonomisella asemalla oli tutkimusten mukaan yhteyttä lasten kaltoinkohteluun (10, 11, 14). Taloudellisella ja sosioekonomisella asemalla sekä perhemuodoilla oli yhteys huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun välillä.

Taulukko 6: Kotiolot

Yläluokka	Alaluokka
Kotiolot	Perheen taloudellinen ja sosioekonominen asema Perhemuodot

Perheen taloudellisen ja sosioekonomisen aseman vaikutus lasten

kaltoinkohteluun tuli esiin perheissä, joissa oli päihteiden väärinkäyttöä ja jotka asuivat köyhyysrajan alapuolella tai jotka olivat pienituloisia. Näissä perheissä käytettiin lapsia kohtaan useammin fyysistä rangaistusta (8, 11, 14).

Pienempituloisissa perheissä lapset kokivat useammin huoltajien alkoholinkäyttöön liittyvää harmia (11). Perheissä, joissa lapset kärsivät ravinnon riittämättömyydestä, lapset joutuivat todistamaan useammin vanhempiensa välistä väkivaltaa (10). Mitä vaikeampi puute ruoasta kotona on, sitä suurempi riski oli siihen, että lapset joutuivat todistamaan väkivaltaa kotona (10). Esiin nousi vanhempien koulutusvuosien määrä, mitä enemmän koulutusvuosia oli, sitä vähemmän oli lasten kaltoinkohtelua (14).

Kotioloissa oli myötävaikuttavia tekijöitä lasten kaltoinkohteluun nähden.

Perhemuodoista yksinhuoltajaperheissä todettiin enemmän alkoholiin liittyviä ja lapsiin kohdistuvia haittoja (11). Yksinhuoltajaperheissä alkoholisidonnaisen harmin riski oli jopa kaksinkertainen (11). Siitä huolimatta tuli esiin, että sillä asuivatko isät lapsien kanssa samassa taloudessa vai eivät, ei ollut yhteyttä lasten kaltoinkohteluun (14).

6. POHDINTA

Tässä kappaleessa esitellään kirjallisuuskatsauksessa saatuja tuloksia ja pohditaan työn luotettavuutta sekä eettisyyttä. Lopuksi työssä esitellään saadut tulokset ja niiden pohjalta tehdyt johtopäätökset ja jatkotutkimusaiheita.

6.1 Kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden pohdinta

Tämä kirjallisuuskatsaus on laadullinen terveystutkimus. Systemaattisen kirjallisuuskatsauksen luotettavuuden arviointi tulee tehdä aina tutkimusta tehdessä. (Kylmä & Juvakka 2007, 127; Stolt ym. 2016). Luotettavuuden tarkastelu voidaan aloittaa heti prosessin alussa lähtökohdista alkaen, jatkaen raportointiin saakka. Tällöin arvioidaan koko tutkimusprosessia. (Kylmä & Juvakka 2007, 130–133.) On huomioitava, että laadulliseen tutkimukseen liittyvässä luotettavuuden arvioinnissa ei ole määritelty tarkkoja ohjeita, vaan tutkimusta arvioidaan kokonaisuutena painottaen johdonmukaisuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Tätä kirjallisuuskatsausta on ollut tekemässä kaksi tutkijaa. Tutkijat ovat saaneet prosessin aikana palautetta kokeneemmalta tutkijalta sekä muilta opiskelijoilta. Palautetta on saatu useamman kerran kirjallisuuskatsauksen toteuttamisen eri vaiheissa. Tutkimus on saanut alkunsa taustatutkimuksen tarpeesta ja tutkijoiden kiinnostuksesta tutkittavaa aihetta kohtaan. Tässä kirjallisuuskatsauksessa oli tarkoituksena kuvata huoltajien päihteidenkäytön aiheuttaman lasten kaltoinkohtelun muotoja sekä huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteyttä. Tutkimuskysymykset ovat yksiselitteiset ja ne ovat ilmaistu raportissa selkeästi. Tutkimuksen tarkoitus on pyritty myös muodostamaan mahdollisimman yksiselitteiseksi. Hakusanoja valittaessa tutustuttiin aiempaan aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja niiden avulla tehtiin koehakuja. Apua hakusanojen valintaan saatiin myös kokeneemmalta tutkijalta sekä muilta opiskelijoilta prosessin aikana.

Pääasiallista tiedonhakua tehtiin huhtikuun ja heinäkuun välisenä aikana 2021. Ongelmia tiedonhaun aikana tuotti varsinaisen tutkimuskysymyksen muotoilu, jotta löydettäisiin varmasti tutkimukset, mitkä vastaavat tähän kysymykseen. Tästä

syystä päädyttiin valitsemaan kaksi tutkimuskysymystä, jotta tulokset pystyttiin raportoimaan selkeästi ja asianmukaisesti. Käytettyihin hakusanoihin päädyttiin lopulta heinäkuussa 2021. Lopulliset kirjallisuushaut tehtiin kahdesta eri hoitotieteessä yleisesti käytetystä tietokannasta. Löydetty aineisto käytiin huolellisesti läpi molempien tutkijoiden toimesta. Kaikki hakuprosessin kautta valikoituneet tutkimukset olivat englanninkielisiä ja tutkijat ovat kääntäneet tekstiä suomeksi taitojensa mukaisesti. Tämä on saattanut lisätä riskiä väärinymmärrykselle ja virheille. Tutkijat keräsivät tietoa tutkimuksista ensin itsenäisesti ja sen jälkeen yhdessä. Riski virhepäätelmille on pienempi, kun tutkimuksia luki kaksi tutkijaa. Valittu aineisto hyväksyttiin riittäväksi, sillä se vastasi tutkimuskysymyksiin. Valitettavasti tiedonhakuprosessin aikana sattui tekninen ongelma, minkä johdosta poissulkukriteerien mukaisesti poistettujen tutkimuksien lukumäärät ovat kadonneet ja niitä ei ole merkitty taulukkoon syittäin tästä syystä. Kirjallisuuskatsaukseen valittujen artikkeleiden laadunarviointiin käytettiin JBI-arviointikriteereitä (Hoitotyön tutkimussäätiö 2021). Kirjallisuuskatsausta tehdessä tutkijat suorittivat laadunarviointia itsenäisesti, mikä lisää myös työn luotettavuutta (Stolt ym. 2016). On kuitenkin huomioitava, että tutkimuksien laadunarviointia on ollut tekemässä kaksi tutkijaa, joilla ei ole juuri aiempaa kokemusta tutkimuksien tekemisestä tai käytetystä laadunarvioinnin menetelmästä, mikä voi osaltaan heikentää laadunarviointia. Luotettavuuden lisäämiseksi kirjallisuuskatsaukseen on liitetty erillinen taulukko valituista tutkimuksista. Taulukosta löytyy tutkimuksen tekijä tai tekijät, julkaisuvuosi, kohdema, tutkimuksen aihe, käytetty menetelmä, aineisto, tulokset sekä laadunarviointi pisteineen. (Stolt ym. 2016.)

6.2 Kirjallisuuskatsauksen eettisyys

Tutkimusta tehdessä eettiset seikat ovat merkittäviä. Aiheen valinnasta lähtien tutkija tekee eettisiä ratkaisuja ja on tärkeää pohtia niiden oikeutusta. Tutkimuksen tulisi aina rakentaa tietoperustaa terveystieteille ja sen tulisi olla merkityksellistä omalle tieteenalalle ja yhteiskunnalle. (Kylmä & Juvakka 2007, 137–144.) Tämän kirjallisuuskatsauksen aiheen perustana oli tarve tulevan tutkimuksen taustoitukselle. Laadulliselle tutkimukselle oli tarve, jotta saatiin tuoretta pohjaa

huoltajien päihteidenkäytön yhteydestä lasten kaltoinkohteluun ja kaltoinkohtelun eri muodoista, jotta tutkimusta aiheesta voidaan jatkaa pidemmälle. Tarve oli myös tiedolle, minkä avulla voidaan parantaa keinoja ennaltaehkäistä huoltajien päihteidenkäytöstä aiheutuvaa lasten kaltoinkohtelua. Tukitoimia lasten näkökulmasta löytyy, mutta huoltajien näkökulma jää usein epäselväksi.

Tätä systemaattista kirjallisuuskatsausta tehdessä on noudatettu hyvää tieteellistä käytäntöä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Katsauksen jokainen vaihe on toteutettu rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti. Tutkimuksen uskottavuus pohjaa siihen, että tutkijat ovat noudattaneet hyvää tieteellistä käytäntöä (Tuomi & Sarajärvi 2018). Tämän kirjallisuuskatsauksen ovat tehneet kaksi tutkijaa yhteistyössä ja tasapuolisesti. Tutkijat ovat toimineet rehellisesti arvostaen ja kunnioittaen toistensa työpanosta.

Terveystieteellisissä tutkimuksissa on aina arvioitava osallistujien mahdollista sensitiivisyyttä ja haavoittuvuutta. Sensitiivisyys voi perustua tutkimusaiheen arkaluontoisuuteen, kuten henkilön yksityisyyteen, stigmatisoituihin ilmiöihin, emotionaalisesti herkkiin aiheisiin tai rikollisuuteen. Tämä tutkimus on aiheeltaan sensitiivinen, mutta koska tutkimuksen menetelmänä on kirjallisuuskatsaus, ei tutkittavien suostumuksellisuuteen tai anonymiteettiin liittyviä kysymyksiä ollut. (Kylmä & Juvakka 2007, 144–150.) Tutkimukseen ei ole myöskään tarvinnut hakea tutkimuslupaa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019).

Tutkija on eettisesti velvollinen raportoimaan tutkimuksen tulokset. Tutkimustulosten raportointi tulee tehdä avoimesti, rehellisesti ja tarkasti. (Kylmä & Juvakka 2007, 154.) Tässä työssä tutkimustuloksien raportoinnissa on painotettu rehellisyyttä ja kaikki työn vaiheet on raportoitu peittelemättä. Tutkimustulokset on pyritty esittämään mahdollisimman tarkasti, virhetulkintojen mahdollisuus huomioiden. Tutkimuksen eettisyyttä arvioitaessa tutkijan on tuotava esille myös tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tekijät, mitkä tässä kirjallisuuskatsauksessa on esitetty avoimesti (Kylmä & Juvakka 2007, 155). Kirjallisuuskatsauksen lähdeviitteet on merkitty asianmukaisesti läpi työn kunnioittaen alkuperäisiä kirjoittajia. Katsauksen alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

6.3 Tulosten tarkastelu

Tämän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tulokset antavat tutkimustietoa huoltajien päihteidenkäytön aiheuttamista lasten kaltoinkohtelun muodoista sekä huoltajien päihteidenkäytön yhteydestä lasten kaltoinkohteluun. Tulokset jakautuivat tutkimuskysymyksien mukaisesti kaltoinkohtelun muotoihin sekä muihin tekijöihin, jotka ovat yhteydessä lasten kaltoinkohteluun. Muita tekijöitä olivat päihteiden käytön luonne, päihteiden käyttö eri tilanteissa sekä kotiolot. Tähän katsaukseen valitut tutkimukset olivat kaikki keskenään yhteneväisiä sen osalta, että huoltajien päihteiden käyttö on yhteydessä lasten kaltoinkohteluun.

Tämän kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella lapsiin kohdistuvaa, päihteidenkäytön aiheuttamaa kaltoinkohtelua esiintyy useissa eri muodoissa: se voi olla verbaalista, fyysistä tai emotionaalista, siihen voi liittyä valvonnan ja huolenpidon puutetta, vanhempien välisen väkivallan todistamista sekä väkivallatonta kurinpitoa. Päihteitä käyttävien huoltajien lapsiin kohdistuu enemmän kaltoinkohtelua sen eri muodoissa, kuin niihin lapsiin, joiden vanhemmat eivät käytä päihteitä. Kaltoinkohtelun muodoista verbaalista ja fyysistä kaltoinkohtelua esiintyy eniten päihteitä käyttävillä huoltajilla. Verbaalinen väkivalta oli yleisintä alkoholia käyttävillä huoltajilla ja se näkyi etenkin lapselle huutamisena ja lapsen kritisoimisena.

Päihteiden käytön laatu, päihteiden käyttö eri tilanteissa ja vallitsevat kotiolot vaikuttivat kaltoinkohtelun voimakkuuteen, säännöllisyyteen ja ylipäättään esiintyvyyteen. Päihteiden käytön säännöllisyys oli yhteydessä kasvaneeseen kaltoinkohtelun riskiin, mutta tutkimuksien välillä löytyi eroavaisuuksia siinä, vaikuttavatko käytettyjen päihteiden määrä kaltoinkohteluun. Mielenkiintoista oli myös se, että joissakin tapauksissa isompi määrä esimerkiksi alkoholia vähensi riskiä kaltoinkohteluun, mutta lisäsi riskiä lapsen valvomatta jättämiseen tai siihen, ettei kykene viemään lastaan hoitoon. Myös paikat, jossa päihteitä käytettiin, olivat yhteydessä siihen, millaista kaltoinkohtelua tapahtuu. Kotona juominen lisäsi riskiä siihen, että jättää lapsen valvomatta, mutta ulkona ravintoloissa ja baareissa juominen kasvatti selvästi riskiä etenkin fyysiseen kaltoinkohteluun. Kotona juomisen ja fyysisen kaltoinkohtelun yhteydestä oli ristiriitaista tutkimustietoa; joissakin tutkimuksissa kotona juominen ei lisännyt fyysisen kaltoinkohtelun riskiä,

kun taas toisissa se oli yhteydessä kohonneeseen fyysisen kaltoinkohtelun riskiin. Baarien sijainnista huoltajien asuinpaikkaan nähden tuli myös ristiriitaista tietoa. Tuloksista ilmeni, että mitä enemmän baareja huoltajien asuinalueella on, sitä enemmän huoltajat käyttävät väkivaltaisia vanhemmuuskäytäntöjä. Kuitenkin tuloksissa ilmeni myös baarien määrän olevan yhteydessä vähempään fyysiseen rangaistukseen. Päihteiden käytöstä johtuvan kaltoinkohtelun riskiä kasvattivat myös pienituloisuus, kouluttamattomuus ja yhden vanhemman talous.

Tämän katsauksen tuloksissa on yhteneväisyyttä lasten näkökulmasta tehtyyn kirjallisuuskatsaukseen vanhempien päihteidenkäytöstä. Korhonen (2014) esittää tuloksissaan, että myös lapset kokevat vanhempien päihteidenkäytön aiheuttavan välinpitämättömyyttä. Lapset myös ovat huomanneet uhkailua ja henkistä julmuutta. Lasten näkökulmasta tehdyssä katsauksessa esiin tuli kuitenkin lasten lojaalius vanhempiaan kohtaan, jolloin he eivät välttämättä kerro negatiivisista tunteista tai ajatuksista, joita vanhempien päihteidenkäyttö aiheuttaa. (Korhonen 2014.) Myös toisen lasten näkökulmasta tehdyn katsauksen tuloksissa tuli esiin lasten puutteellinen hoito ja valvonnan puute, vanhempien väliset riitelyt ja tappelut, kuten myös perheen taloudelliset ongelmat (Keskilä & Paulin 2016).

Hoitotyön tutkimussäätiö (2015) on antanut suosituksensa lasten kaltoinkohtelun tunnistamiseen. Kaltoinkohtelun varhaiseen tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn tulisi pyrkiä kehittämällä tunnistamisen menetelmiä ja riskissä olevien perheiden ja lasten tukemistapoja (Hoitotyön tutkimussäätiö 2015). Tämän ja aiempien aiheesta tehtyjen katsauksien tulosten perusteella tällainen kehittämistyö on hyvin tärkeää. Vaikka kaltoinkohtelun tunnistamiseen ja puuttumiseen on annettu omat suosituksensa ja kehittämistyötä tehdään, olisi hyvä, jos ammattilaisille olisi vielä enemmän tarjolla koulutusta ja työpaikoilla konkreettisia toimintaohjeita kaltoinkohtelun tunnistamiseen ja puuttumiseen. Etenkin vastavalmistuneet hoitajat hyötyisivät koulutusmahdollisuuksista ja selkeistä ohjeista kaltoinkohtelua epäiltäessä.

6.4 Johtopäätökset

1. Huoltajien päihteidenkäytön ja lasten kaltoinkohtelun yhteyteen vaikuttavat monet eri tekijät, kuten se, miten päihteitä käytetään ja missä niitä käytetään.
2. Paikoilla, joissa huoltajat käyttävät päihteitä, on vaikutusta siihen, millaista kaltoinkohtelua lapset kokevat.
3. Sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevissa perheissä esiintyy enemmän huoltajien päihteiden käyttöä ja siitä aiheutunutta lasten kaltoinkohtelua.
4. Huoltajien päihteiden käytöstä aiheutunut lasten kaltoinkohtelu sisältää kaikki kaltoinkohtelun muodot valvomatta jättämisestä fyysiseen kaltoinkohteluun.

6.5 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimustietoa päihteiden aiheuttamasta haitasta lapsille löytyy melko paljon. Vanhempien näkökulma aiheeseen jäi kuitenkin mietityttämään: mitä mieltä huoltajat itse ovat omasta päihteidenkäytöstään ja sen aiheuttamasta kaltoinkohtelusta lapsiaan kohtaan? Tutkimusten avulla voitaisiin selvittää, miten huoltajien päihteidenkäyttöön ja sen aiheuttamaan lasten kaltoinkohteluun pystyttäisiin vaikuttamaan. Tämän voisi toteuttaa haastattelemalla vanhempia heidän ajatuksistaan. Näiden tutkimustuloksien pohjalta voitaisiin selvittää millaista tukea vanhemmat tarvitsevat ja ohjata vanhempia oikeiden tukitoimien ja palveluiden pariin.

Toinen kiinnostava aihe jatkotutkimukselle voisi olla se, vaikuttaako huoltajien päihteidenkäyttö lasten tulevaan päihteidenkäyttöön ja heidän väkivaltaiseen käytökseensä mahdollisia omia lapsia tai huollettavia kohtaan. Tämän tutkimuksen tekeminen toki veisi pidemmän aikaa.

LÄHTEET

- Duodecim, Terveyskirjasto. (2018) Alkoholin ja huumeiden väärinkäyttö. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00194>
- Duodecim, Terveyskirjasto. (2018) Päihde- ja huumeriippuvuus. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00414>
- Hoitotyön tutkimussäätiö. (2021) JBI: Tutkimusten arviointikriteeristöt. Viitattu 20.9.2021. Saatavissa: <https://www.hotus.fi/jbin-kriittisen-arvioinnin-tarkistuslistat/>
- Hoitotyön tutkimussäätiö. (2015) Lasten kaltoinkohtelun tunnistamisen tehokkaat menetelmät sosiaali- ja terveydenhuollossa. Viitattu 15.10.2021. Saatavissa: <https://www.hotus.fi/wp-content/uploads/2019/03/kaltoinkohtelu-hs-lyh.pdf>
- Kaikkonen R., Mäki P., Hakulinen-Viitanen T., Markkula J., Wikström K., Ovaskainen M-L., Virtanen S. & Laatikainen T. (toim.) Lasten ja lapsiperheiden terveys- ja hyvinvointierot. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) Raportti 16/2012. Helsinki 2012. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: <https://thl.fi/documents/10531/95751/Raportti%202012%2016.pdf>
- Keskilä M. & Paulin A. (2016) Vanhempien päihteidenkäytön vaikutus lapseen sekä päihteidenkäytön tunnistaminen ja puheeksiottaminen lastenneuvolassa. Turun ammattikorkeakoulu. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016052910625>
- Kylmä J. & Juvakka T. (2007) Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Korhonen L. (2014) Lapsi vanhemman päihdeongelman varjossa – systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Saimaan ammattikorkeakoulu. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2014120418370>
- Laki lapsen hullosta ja tapaamisoikeudesta 1983/361. Annettu Helsingissä 15.3.2019. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021) Opetus- ja koulutussanasto (OKSA). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:10. Viitattu 9.9.2021. Saatavissa: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162845/OKM_2021_10.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Purssel E. & McCrae N. (2020) How to Perform a Systematic Literature Review: A Guide for Healthcare Researchers, Practitioners and Students. Springer.
- Raitasalo K. & Holmila, M. (2012) Äidin päihteiden käytön yhteys lapsen kokemiin haittoihin Rekisteritutkimuksen tuloksia. Yhteiskuntapolitiikka 77. 53–62. Viitattu 9.9.2021. Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102921/raitasaloholmila.pdf?sequence=1>

Raitasalo K., Holmila M. & Jääskeläinen M. (2016). Vanhempien päihdeongelmista aiheutuvat haitat lapselle. Teoksessa: Holmila, M., Raitasalo, K. & Tigerstedt, C. (toim.) Sukupolvien sillat ja kasvamisen karikot – vanhemmat, lapset ja alkoholi. Terveyden- ja hyvinvoinnin 26 laitos. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131418/URN_ISBN_978-952-302-7381.pdf?sequence=1, 83–96.

Salminen A. (2011) Mikä kirjallisuuskatsaus? Opetusjulkaisuja. Vaasan yliopisto. Viitattu 14.4.2021. Saatavissa: https://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf

Siddaway A., Wood A. & Hedges L. (2019) How to Do a Systematic Review: A Best Practice Guide for Conducting and Reporting Narrative Reviews, Meta-Analyses, and Meta-Syntheses. *Annual Review of Psychology* 70(1), 747–770.

Sosiaali- ja terveysministeriö (2011) Päihdeongelmaisten vanhempien lasten tukipalvelujen varmistaminen. Työryhmän raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2011:14. Viitattu 2.9.2021. Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72918/URN%3ANBN%3Afi-fe201504226972.pdf?sequence=1>

Stolt M., Axelin A., Suhonen R. (2016) Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja, sarja A73. Turun yliopisto.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2021) Alkoholinkäytön käytön haitat muille kuin käyttäjille. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/alkoholi/alkoholihaitat/alkoholinkayton-haitat-muille-kuin-kayttajille>

Tuomi J. & Sarajärvi A. (2018) Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012) Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki: TENK. Viitattu 5.6.2021. Saatavissa: https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2019) Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Helsinki: TENK. Viitattu 11.10.2021. Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf

World Health Organisation (2020) Child Maltreatment. Viitattu: 17.8.2021.

Kirjallisuuskatsauksessa käytetyt artikkelit:

1. Ashrafioun L., Dambra, CM. & Blondell, RD. (2011) Parental prescription opioid abuse and the impact on children. *American Journal of Drug & Alcohol Abuse* **37**(6): 532-536.
2. Brown S., Hicks LM. & Tracy EM. (2016) Parenting Efficacy and Support in Mothers With Dual Disorders in a Substance Abuse Treatment Program. *Journal of dual diagnosis* **12**(3-4): 227-237.
3. Cohodes EM., Gee DG., & Lieberman AF. (2019) Associations between prenatal substance exposure, prenatal violence victimization, unintended pregnancy, and trauma exposure in childhood in a clinical setting. *Infant mental health journal* **40**(6): 786-798.
4. Dyba J., Moesgen D., Klein M. & Leyendecker B. (2019) Methamphetamine Use in German Families: Parental Substance Use, Parent-Child Interaction and Risks for Children Involved. *Substance use & misuse* **54**(4): 583–591.
5. Freisthler B. (2011) Alcohol Use, Drinking Venue Utilization, and Child Physical Abuse: Results from a Pilot Study. *Journal of Family Violence* **26**(3): 185–193.
6. Freisthler B. & Kepple N. (2019) Types of Substance Use and Punitive Parenting: A Preliminary Exploration. *Journal of Social Work Practice in the Addictions* **19**(3): 262–283.
7. Freisthler B., Wolf J. & Johnson-Motoyama M. (2015) Understanding the Role of Context-Specific Drinking in Neglectful Parenting Behaviors. *Alcohol & Alcoholism* **50**(5): 542–550.
8. Freisthler B. & Gruenewald PJ. (2013) Where the individual meets the ecological: a study of parent drinking patterns, alcohol outlets, and child physical abuse. *Alcoholism, clinical and experimental research* **37**(6): 993-1000.
9. Freisthler B. & Wolf JP. (2016) Testing a Social Mechanism: Does Alcohol Outlet Density Moderate the Relationship Between Levels of Alcohol Use and Child Physical Abuse? *Violence and victims* **31**(6): 1080-1099.
10. Jackson DB., Johnson KR. & Vaughn MG. (2019) Household Food Insufficiency and Children Witnessing Physical Violence in the Home: Do Family Mental Illness and Substance Misuse Moderate the Association? *Maternal and child health journal* **23** (7): 961-970.
11. Kepple NJ. (2017) The Complex Nature of Parental Substance Use: Examining Past Year and Prior Use Behaviors as Correlates of Child Maltreatment Frequency. *Substance use & misuse* **52**(6): 811-821.
12. Laslett A., Ferris J., Dietze P. & Room R. (2012) Social demography of alcohol-related harm to children in Australia. *Addiction* **107**(6): 1082–1089.

13. Raitasalo KM. & Holmila M. (2017) Parental substance abuse and risks to children's safety, health and psychological development. *Drugs: Education, Prevention & Policy* **24**(1): 17–22.
14. Stover CS. & Kiselica A. (2014) An initial examination of the association of reflective functioning to parenting of fathers. *Infant mental health journal* **35**(5): 452–61.
15. Stover CS. & Kiselica A. (2015) Hostility and substance use in relation to intimate partner violence and parenting among fathers. *Aggressive behavior* **41**(3): 205–13.
16. Wolf J. & Freisthler B. (2016) Understanding the Roles of Context, Frequency, and Quantity of Alcohol Consumption in Child Physical Abuse: Risks for Mothers and Fathers. *Journal of Family Violence* **31**(5): 539–548.
17. Österman K., Björkqvist K. & Wahlbeck K. (2014) Twenty-eight years after the complete ban on the physical punishment of children in Finland: trends and psychosocial concomitants. *Aggressive behavior* **40**(6): 568–81.

LIITTEET

Liite 1. Taulukko kirjallisuuskatsaukseen valituista tutkimuksista.

Tekijät, vuosi, maa	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto ja tutkimusmenetelmä	Keskeiset tulokset	Laadun arviointi
1. Ashrafioun, Dambra & Blondell. 2011. USA.	Tunnistaa mitkä ovat reseptiopioideja väärin käyttävien vanhempien vaikutukset lapsiin globaalilla tasolla.	Kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimuksessa mukana 14 potilasta, jotka hoidossa riippuvuusyksikössä. Kaikilla vähintään yksi 4–17-vuotias lapsi. Vanhempien raportti lasten häiriöistä mitattiin ”Brief Impairment Scale” (BIS).	Alustavan tutkimuksen mukaan opioideja väärinkäyttävien vanhempien ominaisuuksien määrä (ml. koulutus, rikollinen toiminta ja monet huumeisiin liittyvät piirteet) liittyvät lasten häiriöihin.	8/10
2. Brown, Hicks & Tracy. 2016. USA.	Tutkia vanhempien tuen ja vanhemmuuden tehokkuuden vaikutuksia päihteiden käytön ja mielenterveyden häiriöistä kärsivien äitien lasten kotona tapahtuvan sijoittamisen ja huoltajuuden todennäköisyyteen.	Logistinen regressioanalyysi. Mukana 175 äitiä, joilla diagnosoitu päihteiden väärinkäyttöä ja mielenterveyden häiriöitä. Tarkasteltiin vanhempien tehokkuuden ja lastenhoidossa annettavan avun vaikutusta lasten sijoittamiseen ja huoltajuuden todennäköisyyteen.	Vanhempien tehokkuuden lisääminen ja avun järjestäminen päihteistä ja mielenterveydenhäiriöistä kärsivän äidin kotiin liittyivät pienempään todennäköisyyteen lapsen sijoituksessa. Yhden lapsen äidillä oli pienempi todennäköisyys lapsen huostaanottoon, kuin useamman lapsen äidillä.	6/8

<p>3. Cohodes, Gee & Lieberman. 2019. USA.</p>	<p>Tutkittiin kolmen tunnetun synnytystä edeltävän riskitekijän välisiä yhteyksiä, jotka luonnehtivat ympäristön epävakautta kohdussa - prenataalin päihteille altistuminen, synnytystä edeltävä väkivalta ja tahaton raskaus - ja lasten altistuminen vanhempien väliselle väkivallalle ja muille haitallisille kokemuksille.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus.</p> <p>Tutkimukseen osallistui 198 äiti-lapsi (3–5 v.) -paria, jotka lähetettiin Kalifornian yliopiston lapsitrauma-tutkimukseen klinikalle, kun heräsi huoli lapsen käyttäytymisestä ja/tai äidin vanhemmuudesta lapsen altistuttua traumalle.</p>	<p>Synnytystä edeltävä aineille altistuminen ja synnytystä edeltäneen väkivallan uhriksi joutuminen ennusti niiden traumojen määrää, joiden uhriksi lapsi elämänsä aikana joutuu. Lisäksi synnytystä edeltäneen väkivallan uhriksi joutuminen ennusti lasten traumaattisten altistusten vakavuutta.</p>	<p>6/8</p>
<p>4. Dyba, Moesgen, Klein & Leyendecker. 2019. Saksa.</p>	<p>Saada käsitys saksalaisten metamfetamiinin käyttäjien päihteiden käytöstä ja vanhemmuudesta, painottaen erityisesti mukana olevien lasten psykologisia tuloksia.</p>	<p>Kvalitatiivinen tutkimus.</p> <p>24 haastattelua huumeita käyttävien, avohoidossa olevien vanhempien kanssa. Kysymykset liittyen vanhemmuuteen, huumeiden käyttöön ja niiden vaikutuksesta lapsiin.</p>	<p>Vanhemmuus kuvattiin haastavaksi ja usein emotionaalisesti laiminlyödyksi, impulsiiviseksi ja epäjohdonmukaiseksi. Lapsilla lisääntynyt riski pre- ja postnataaliselle aineelle altistumiselle ja suurelle psykososiaaliselle ahdistukselle.</p>	<p>8/10</p>
<p>5. Freisthler. 2011. USA.</p>	<p>Selvittää, miten vanhempien alkoholin juomiseen käyttämät paikat vaikuttava lapsen kaltoinkohteluun.</p>	<p>Kvantitatiivinen tutkimus.</p> <p>Satunnaisotos, 103 vanhempaa mm. päiväkodeista, terveysasemalta ja sosiaalipuolelta.</p> <p>Strukturoitu kyselylomake, jossa kysyttiin vanhemmuudesta, alkoholinkäytöstä ja sen kontekstista sekä perheen tukiverkostosta.</p>	<p>Alkoholia usein käyttävät vanhemmat kohdistivat enemmän fyysistä väkivaltaa lapseen, kuin raittiit vanhemmat. 49 % alkoholia käyttäneistä vanhemmista ilmoitti kaltoinkohdelleen lastaan fyysisesti. Raittiista vanhemmista 28,6 % oli kohdistanut fyysistä väkivaltaa lapseen. Vanhemmat, jotka kävivät usein baarissa tai juhlissa, kohdistivat enemmän väkivaltaa lapseen.</p>	<p>7/8</p>

6. Freisthler & Kepple. 2019. USA.	Tutkia eri päihteiden vaikutusta vanhempien kurinpittoon ja lapsen kaltoinkohteluun.	Kvantitatiivinen tutkimus. Aineistona vuonna 2009 puhelinhaastattelulla toteutettu tutkimus. Vastaajina 3023 vanhempaa, joilla oli vähintään 12-vuotias lapsi ja jotka asuivat lapsen kanssa vähintään 50 % ajasta.	Alkoholin, marihuanan, metamfetamiini ja muiden huumeiden käyttö oli merkittävästi yhteydessä lapsen kaltoinkohteluun. Alkoholin ja huumeiden yhteiskäyttö lisäsi ruumiillisen kurituksen riskiä. Alkoholinkäyttö lisäsi riskiä väkivaltaan ja fyysiseen rangaistukseen.	8/8
7. Freisthler, Wolf & Johnson-Motoyama. 2015. USA.	Selvittää lasten laiminlyönnin ja alkoholin käytön yhteyttä.	Kvantitatiivinen tutkimus. 2152 yli 12-vuotiaiden vanhempaa. Tietokoneohjattu puhelinhaastattelu.	Eryteisesti ystävien kanssa juominen liittyi positiivisesti lapsen laiminlyöntiin. Sosiaalisten mekanismien havaittiin olevan yhteydessä lapsen yksin jättämiseen ja näin ollen laiminlyöntiin.	7/8
8. Freisthler & Gruenewald. 2013. USA.	Selvittää kuinka juominen eri paikoissa (esim. baareissa tai juhlissa) liittyy fyysiseen kaltoinkohteluun/vanhemmuuskäytäntöihin, samalla kun hallitaan yksilöllisiä ja psykososiaalisia ominaisuuksia.	Kvantitatiivinen tutkimus. Puhelinkysely, jossa 2163 vastaajaa, jotka ilmoittivat juomisesta kuluneen vuoden aikana. Lasten fyysinen hyväksikäyttö ja ruumiillinen rangaistus mitattiin Conflict Tactics Scale, Parent-Child-versiolla.	Juominen kodeissa, juhlissa tai baareissa useammin liittyi fyysisten vanhemmuuskäytäntöjen yleisempään esiintymiseen. Suurempien alkoholimäärien käyttö baareissa näytti lisäävän ruumiillisen rangaistuksen riskiä.	8/8
9. Freisthler & Wolf. 2016. USA.	Vaikuttaako alkoholin saatavuus /alkoholimyymlöiden tiheys vanhempien alkoholin käyttöön ja lasten fyysiseen kurittamiseen/pahoinpitelyyn.	Kvantitatiivinen tutkimus. Osallistujina 3023 vähintään 18-vuotiaasta vanhempaa tai huoltajaa. Tehtiin 50 Kalifornian kaupungissa, kun taas	Erilaiset alkoholipisteet saattavat liittyä eri tavoin juomistapoihin, mikä osoittaa, että juomistapojen ja juomaympäristön vuorovaikutus saattaa asettaa lapsille suuremman riskin fyysiseen pahoinpitelyyn.	7/8

		alkoholipisteiden tiheydet mitattiin postinumeroilla.		
10. Jackson, Johnson & Vaughn. 2019. USA.	Tähänastinen tutkimus osoittaa, että vanhemmilla ja lapsilla, jotka asuvat ruoan puutteellisissa kodeissa, on riski väkivallalle. Tarkoitus tutkia, kertovatko perheen psyykkiset sairaudet ja / tai päihteiden väärinkäyttö tälle ilmiölle selitystä.	Kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimuksessa käytettiin otosta lähes 50000 lapsesta ja perheestä vuoden 2016 kansallisesta lasten terveystutkimuksesta. Datan analysointiin käytettiin hierarkkisesti käytettyä logistista regressiota.	Kotitalouksien ruoan puute liittyi lisääntyneeseen riskiin siitä, että lapset todistavat fyysistä väkivaltaa kotona. Perheen psyykkiset sairaudet ja päihteiden väärinkäyttö heikensivät osittain tätä yhteyttä, ja ruoan puute liittyi voimakkaammin kodin väkivaltaan mielenterveyden ja päihteiden käytön riskitekijöiden puuttuessa.	8/8
11. Kepple. 2017. USA.	Käyttää monipuolista lähestymistapa ymmärtääkseen, miten vanhempien päihteiden käytön eri näkökohdat liittyvät lasten huonoon kohteluun. Tämä lähestymistapa voi tarjota oivalluksia siitä, kuinka tunnistaa huonoon kohteluun liittyvä riski ja vastata huumeita käyttävien vanhempien myöhempiin palvelutarpeisiin.	Kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui 2100 vanhempaa. Tutkimuksessa käytettiin painotettua negatiivista binomiregressiota tutkimaan yhteyttä lapsen huonon kohtelun ja eri päihteidenkäyttötapojen välillä. Poikkileikkaukselliset, toissijaiset data-analyysit suoritettiin käyttäen National Survey of Child and Adolescent Well-being (NSCAW I).	Lasten huono kohtelu riippuu vanhemman päihteidenkäytön laajuudesta. Tulokset tukivat aiempaa kirjallisuutta, jossa havaittiin korkein lasten pahoinpitelyriski SUD:ia (substance use disorder) raportoivilla vanhemmilla.	8/8
12. Laslett, Ferris, Dietze & Room. 2012. Australia.	Selvittää vanhempien alkoholinkäyttöön liittyviä lapsen kohdistuvia haittoja.	Satunnaistettu poikkileikkaustutkimus. Puhelinhaastattelu, vastaajina 1142 aikuista, jotka olivat huoltajan roolissa.	22 % vastaajista ilmoitti, että lapseen on kohdistunut kaltoinkohtelua alkoholin vaikutuksesta. Lapsen kohdistuva kaltoinkohtelu näyttäytyi eniten verbaalisena. Toiseksi eniten kaltoinkohtelu ilmeni valvomatta	7/8

			jättämistä. Vähiten vastaajat ilmoittivat vakavasta lapseen kohdistuvasta fyysisestä väkivallasta. Yksinhuoltajaperheistä raportoitiin enemmän kaltoinkohtelua kuin kahden vanhemman perheissä.	
13. Raitasalo & Holmila. 2017. Suomi.	Tutkia vanhempien päihteidenkäytön ja 0–6-vuotiaiden lasten somaattisen ja psyykkisen terveyden välistä yhteyttä.	Retrospektiivinen väestöpohjainen kohorttitutkimus. Osallistujina olivat kaikki Suomessa vuonna 1997 ja 2002 syntyneet lapset ja heidän biologiset vanhempansa. Lapsia seurattiin heidän jouduttuansa sairaalaan loukkaantumisien, somaattisten sairauksien ja psykiatristen häiriöiden vuoksi.	Lasten sairaalahoito oli yleisempää, jos äidillä tai isällä oli päihteiden väärinkäyttöongelmaa. Vanhempien päihteidenkäyttö voi aiheuttaa lapsille haittoja liittyen vaaralliseen ympäristöön, pitkäaikaiseen stressiin ja riittämättömään tarpeiden vastaamiseen.	10/11
14. Stover & Kiselica. 2014. USA.	Vanhempien heijastava toiminta on vanhemman kyky ymmärtää ja ottaa huomioon lasten henkinen tila. Pyrittiin esittämään alustava tutkimus heijastavan toiminnan ja isien vanhemmuuden yhdistämisestä.	Kvantitatiivinen tutkimus. 79 isän otos, jossa noin puolet päihde- ja väkivaltaongelmaista ja puolet ilman. Isille annettiin Parent Developmental Interview-Revised-lomakkeet ja vanhemmuuden itsearviointimittarit.	Tulokset viittasivat siihen, että mitä vähemmän koulutusta ja lisääntynyttä huumeiden käyttöä, sitä vähemmän myös heijastavaa toimintaa.	6/8
15. Stover & Kiselica. 2015. USA.	Tutkia sovittelumalleja, jotka ennustivat IPV:n (Intimate partner violence) ja negatiivisen vanhemmuuskäyttäytymisen vihamielisyydestä ja	Kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimukseen osallistui 132 rekrytoitua isää	Vihamielisyys ja päihteiden käyttö korreloivat keskenään. Henkilöt, joilla oli paljon vihamielisyyttä, käyttivät päihteitä useammin, tekivät useammin lähisuhdeväkivaltaa ja	6/8

	päihteiden käytöstä isien otoksessa.	isätyötä koskevaan vertailevaan tutkimukseen. Tutkimus oli miehille, joilla on IPV- ja päihteidenkäyttöhistoria ja joilla ei ole.	enemmän hylkääviä ja aggressiivisia vanhemmuuden käytäntöjä.	
16. Wolf & Freisthler. 2016. USA.	Tarkastella isien ja äitien alkoholinkäytön ja juomisen kontekstin yhteyttä lapsen fyysiseen kaltoinkohteluun.	Kvantitatiivinen tutkimus. Satunnaisotos. Vastaajina 1973 äitiä ja 1050 isää, joilla oli ainakin yksi yli 12-vuotias lapsi Puhelinhaastattelu.	Alkoholin käyttö oli yhteydessä fyysiseen kaltoinkohteluun. Isät, jotka joivat usein ravintoloissa, käyttivät herkemmin fyysistä väkivaltaa. Myös äidit, jotka joivat juhlassa ja baarissa, käyttivät enemmän fyysistä väkivaltaa. Äideillä suuremmat määrät alkoholia olivat yhteydessä vähäisempään kaltoinkohteluun. Kotona juovien vanhempien ja kaltoinkohtelun välillä ei ollut merkittävää yhteyttä.	7/8
17. Österman, Björkqvist & Wahlbeck. 2014. Suomi.	Vuonna 1983 Suomi antoi lain, joka kieltää kaikenlaiset fyysiset rangaistukset lapsille. Tämä tutkimus tarjoaa tiedot fyysisten rangaistusten käytön suuntauksista lapsille sekä ennen ja jälkeen lain täytäntöönpanon.	Kvantitatiivinen tutkimus. Kirjallinen kyselylomake, johon vastasi 2632 naista ja 1977 miestä ikäryhmästä 15–80 vuotta.	Lain hyväksymisen jälkeen syntyneiden vastaajien joukossa on vähentynyt merkittävästi lyöntejä ja pahoinpitelyä esineellä. Vastaajat, jotka olivat altistuneet keskimääräistä suuremmille fyysisille rangaistuksille, ilmoittivat huomattavasti enemmän mm. alkoholin väärinkäyttöä.	8/8

Liite 2. Taulukko aineiston analyysistä yhden yläluokan osalta.

Alkuperäisilmaus	Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
<p>Respondents most commonly reported that children were verbally abused because of others' drinking (9%). (12)</p> <p>Table 1 shows that respondents reported most commonly that children had been yelled at, criticized or otherwise verbally abused because of someone else's drinking (9%). (12)</p>	<p>Yleisin juomisesta johtuvan väkivallan muoto oli verbaalinen väkivalta (12)</p> <p>Yleisintä oli lapselle huutaminen (12)</p> <p>Yleisintä oli lapsen kritisoiminen (12)</p> <p>Yleisintä oli verbaalinen väkivalta (12)</p>	Verbaalinen kaltoinkohtelu	Kaltoinkohtelun muodot
<p>Fewer respondents reported that children were left unsupervised or in unsafe situations because of others' drinking (3%), that children witnessed domestic violence (3%) or that children were physically hurt (1%). (12)</p> <p>All three drug types were significantly related to the use of corporal punishment, while only marijuana use was related to the frequency of physical abuse (6)</p> <p>We see similar results in that all three types of drug use paired with alcohol use are related to the use of nonviolent discipline and corporal punishment. (6)</p> <p>Parents reporting past-year alcohol use were associated with significantly higher annual frequencies of nonviolent discipline, corporal</p>	<p>Lapsiin kohdistui fyysistä väkivaltaa (12)</p> <p>Päihteillä oli selkeä yhteys ruumiilliseen kuritukseen (6)</p> <p>Alkoholin ja huumeiden yhteiskäyttö oli yhteydessä ruumiilliseen kuritukseen (6)</p> <p>Vanhempien alkoholinkäyttö oli merkittävästi yhteydessä ruumiilliseen</p>	Fyysinen kaltoinkohtelu	

<p>punishment, and physical abuse compared with parents reporting no history of alcohol use. (6)</p>	<p>rangaistukseen ja fyysiseen väkivaltaan (6)</p>		
<p>The increased risk of injuries among children with substance-abusing parents indicates lack of care and surveillance as well as active maltreatment and even violence in some cases. (13)</p>	<p>Loukkaantumisriski indikoi päihdeongelmaisten vanhempien aktiivista pahoinpitelyä ja väkivaltaa. (13)</p>		
<p>Some parents felt that their children adopted their impulsive and volatile behavior. (4)</p>	<p>Lapset omaksuivat impulsiivisen ja väkivaltaisen käytöksen vanhemmiltaan. (4)</p>		
<p>Respondents used less physical abuse with boys and more with older children (see Table 3). (8)</p>	<p>Vähemmän fyysistä väkivaltaa käytettiin poikien kanssa ja enemmän vanhempien lasten kanssa. (8)</p>		
<p>Higher scores on the impulsivity measure was related to greater use of physical abuse. (8)</p>	<p>Korkeammat pisteet impulsiivisuusmittarista liittyivät suurempaan fyysiseen hyväksikäyttöön. (8)</p>		
<p>Parents who reported symptoms of anxiety used less physical abuse. (8)</p>	<p>Vanhemmat, joilla on ahdistusoireita, käyttivät vähemmän fyysistä väkivaltaa. (8)</p>		
<p>Boys and younger children experience corporal punishment more often. (8)</p>	<p>Pojat ja nuoremmat lapset kokivat useammin ruumiillista rangaistusta. (8)</p>		
<p>Fathers use corporal punishment more often than mothers as do those respondents with more children. (8)</p>	<p>Isät käyttivät useammin ruumiillista rangaistusta kuin äidit, kuten myös vastaajat, joilla useampia lapsia. (8)</p>		

<p>African American, Asian, or other race/ethnicity respondents used corporal punishment more often than White respondents. (8)</p>	<p>Valkoisia useammin fyysistä rangaistusta käyttivät afroamerikkalaiset, aasialaiset tai muun rotuiset. (8)</p>		
<p>Respondents with lower incomes and who were more impulsive report using corporal punishment more often. (8)</p>	<p>Impulsiivisimmat käyttivät useammin fyysistä rangaistusta. (8)</p>		
<p>Regarding drinking behaviors, ex-drinkers, light drinkers, and heavy drinkers report using physical abuse more often than lifetime abstainers. (9)</p>	<p>Ex-juojat, vähemmän ja enemmän juovat käyttävät fyysistä väkivaltaa useammin kuin elinikänsä pidättäytyneet. (9)</p>		
<p>Older children and males experienced physical abuse more often than younger children and females. (9)</p>	<p>Vanhemmat lapset (ja miehet) kokivat väkivaltaa useammin kuin nuoremmat lapset (ja naiset). (9)</p>		
<p>Fathers used physical abuse more frequently than did mothers. (9)</p>	<p>Isät käyttivät fyysistä väkivaltaa useammin kuin äidit. (9)</p>		
<p>Parents who report depressive symptoms, higher levels of impulsivity, and higher levels of parenting stress also report using physical abuse more often. (9)</p>	<p>Masennusoireista, korkeammasta impulsiivisuudesta ja korkeammasta vanhemmuuden stressistä kärsivät ilmoittavat myös käyttävänsä fyysistä väkivaltaa useammin. (9)</p>		
<p>One parent even offered drugs to his child. (4)</p>	<p>Tarjota omalle lapselleen huumeita. (4)</p>		
<p>Prenatal substance exposure accounted for 12.70% of the variance in child exposure to trauma following birth. (3)</p>	<p>Ennen synnytystä päihteille altistuneista lapsista 12,70% altistuivat traumalle syntymän jälkeen. (3)</p>		

<p>Fewer respondents reported that children were left unsupervised or in unsafe situations because of others' drinking (3%), that children witnessed domestic violence (3%) or that children were physically hurt (1%). (12)</p>	<p>Lapset jäivät ilman valvontaa (12)</p>	<p>Valvonnan ja hoidon puute</p>	
<p>The increased risk of injuries among children with substance-abusing parents indicates lack of care and surveillance as well as active maltreatment and even violence in some cases. (13)</p>	<p>Loukkaantumisriski indikoi päihdeongelmaisten vanhempien hoidon ja valvonnan puutetta (13)</p>		
<p>To some, it became clear that with progressing addiction, the parent became increasingly incapable of ensuring proper care for their children. (4)</p>	<p>Jotkut eivät kykene huolehtimaan lapsista asianmukaisesti riippuvuuden lisääntyessä. (4)</p>		
<p>Three participants in the study also described situations in which their child had to call authorities after witnessing parental overdose (twice in one child's case). (1)</p>	<p>Lapsi joutunut soittamaan viranomaiselle todistettuaan vanhempansa yliannostusta. (1)</p>		
<p>Fewer respondents reported that children were left unsupervised or in unsafe situations because of others' drinking (3%), that children witnessed domestic violence (3%) or that children were physically hurt (1%). (12)</p>	<p>Lapset joutuivat todistamaan kotiväkivaltaa (12)</p>	<p>Vanhempien välinen väkivalta</p>	
<p>The findings displayed in Table 2 indicate, as anticipated, that family mental illness and substance misuse are significantly associated with violence between parents/adults in the home. (10)</p>	<p>Perheen mielisairaudet ja päihteiden väärinkäyttö liittyy merkittävästi aikuisten väliseen väkivaltaan kotona. (10)</p>		

<p>We see similar results in that all three types of drug use paired with alcohol use are related to the use of nonviolent discipline and corporal punishment. (6)</p> <p>Parents reporting past-year alcohol use were associated with significantly higher annual frequencies of nonviolent discipline, corporal punishment, and physical abuse compared with parents reporting no history of alcohol use. (6)</p> <p>In relation to parenting behavior, RF was correlated with consistent use of discipline, but not hostile-aggressive parenting or parent-child attachment. (14)</p>	<p>Alkoholin ja huumeiden yhteiskäyttö oli yhteydessä väkivallattomaan kurinpitoon (6)</p> <p>Vanhempien alkoholinkäyttö oli merkittävästi yhteydessä väkivallattomaan kurinpitoon (6)</p> <p>Mitä tulee vanhemmuuteen, RF korreloi kurinalaisuuden jatkuvan käytön kanssa, mutta ei vihamielisen aggressiivisen vanhemmuuden tai vanhemman ja lapsen kiintymyksen kanssa. (14)</p>	<p>Väkivallaton kurinpito</p>	
<p>In other words, individuals who were high in hostility engaged in substance use more often, leading them to more instances of physical and psychological IPV and more rejecting and aggressive parenting practices. (14)</p> <p>Individuals high in hostility and substance use were at greater risk for aggressive and rejecting parenting than those low on either or both of these variables. (14)</p> <p>Parental behavior towards the children was primarily characterized by a great emotional and physical distance, with less warmth and caring, but increasingly annoying and repellent behavior. (4)</p> <p>“(...) when using as a mother, let me put it this way: You feel less emotions.(...) when using, everything is a little colder, I would say. It is not as intense, it is colder.”</p>	<p>Päihteiden käyttö lisäsi torjuvaa ja aggressiivista vanhemmuuskäyttäytymistä (14)</p> <p>Vihamielisyys ja päihteiden käyttö lisäsivät riskiä torjuvaan ja aggressiiviseen vanhemmuuskäyttäytymiseen (14)</p> <p>Vanhempien ja lasten välinen emotionaalinen ja fyysinen etäisyys, vähemmän lämpöä ja välittämistä, enemmän ärsyttävää ja karkottavaa käytöstä. (4)</p> <p>Tunteiden vähentyminen ja kylmentyminen lasta kohtaan päihteitä käytettäessä. (4)</p>	<p>Emotionaalinen kaltoinkohtelu</p>	

<p>(female, age 26, in a relationship, two children living outside of her home) (4)</p>	<p>Emotionaalinen vetäytyminen ja kykenemättömyys hellään käytökseen. (4)</p>		
<p>Parents spoke of the emotional withdrawal from the children, combined with the incapability of affectionate behavior. (4)</p>			
<p>Furthermore, some parents stated great irritability and aggressive tendencies during substance use. (4)</p>	<p>Päihteidenkäytön aikainen ärtyneisyys ja aggressiivinen taipumus. (4)</p>		
<p>“And as a drug addict you are annoyed very quickly, you become, let me say, aggressive then. As I said, I wonder that I never beat the children. I always just left then.” (male, age 36, in a relationship, one child at home) (4)</p>	<p>Huumeiden käyttäjänä ärsyyntyminen lapsiin nopeampaa. (4)</p>		
<p>Referring to the substance’s effects, participants said that their behavior was often unpredictable and ambivalent, depending on personal mood or consumption status. (4)</p>	<p>Arvaamaton ja ristiriitainen käyttäytyminen riippuen mielialasta ja käytön tilasta. (4)</p>		
<p>Several parents attributed parenting behavior consisting of random rules and regulations to the effects of methamphetamine use, partially led by a guilty conscience towards the children, resulting in inappropriate generosity and permissiveness. (4)</p>	<p>Syyllisyyden tunne/huono omatunto lapsia kohtaan johtaa sopimattomaan anteliaisuuteen ja sallivuuteen. (4)</p>		
<p>However, inconsistency was not the only effect on parenting behavior, since parents also reported bei</p>	<p>Epäjohdonmukaisuus ja tiukkuus liittyen omaan ärtyneisyyteen. (4)</p>		

ng more strict, which was often associated with their own irritability. (4)